

ประเด็น/เหตุการณ์สำคัญ
ในรัชสมัยรัชกาลที่ 4

รัชกาลที่ 4

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชประวัติ

- พระราชบิดา** : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2)
พระราชมารดา : สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี
พระราชสมภพ : 18 ตุลาคม พ.ศ. 2347 - สวรรคต 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411
ครองราชย์ : พ.ศ. 2394 - พ.ศ. 2411
วัดประจำรัชกาล : วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร

พระราชสมัญญานาม

พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย

วันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2525 รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศยกย่องพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็น **"พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย"** และอนุมัติให้วันที่ 18 สิงหาคมของทุกปีเป็นวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ

พระบิดาแห่งโหราศาสตร์ไทย

ทรงแต่งตำราทางโหราศาสตร์ที่เรียกว่า **"เศษพระจอมเกล้า"** เป็นหนึ่งตำราที่ได้รับการยอมรับว่าแม่นยำ

พระสยามเทวมหามกุฏวิทยมหาราช

18 ตุลาคม 2562 พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 โปรดเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญา

แด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า **"พระสยามเทวมหามกุฏวิทยมหาราช"** ทรงเป็น **"มหาราช"** อีกพระองค์ในบุรพกษัตริย์ไทย

เซอร์ จอห์น เบาว์ริง

ประเด็น/เหตุการณ์สำคัญ

- พ.ศ. 2397 เสียสิทธิสองปีนำเข้าเงิน
(เสียดินแดนครั้งที่ 6)

- พ.ศ. 2398 เซอร์ จอห์น เบาว์ริง มาเจรจาแก้ไข
สนธิสัญญาเบอร์นี เกิดเป็นสนธิสัญญาเบาว์ริง

สาระสำคัญ

- อังกฤษขอตั้งศาลกงสุลในสยาม (คนอังกฤษทำผิด
ไม่ต้องขึ้นศาลสยาม = เสียเอกราชด้านการศาล)
- สยามต้องยกเลิกภาษีปากเรือ เก็บภาษีขาเข้าได้
ไม่เกินร้อยละ 3
- ชาวอังกฤษมีสิทธิค้าขายกับราชรัฐสยามได้อย่างเสรี

ผลที่ตามมา

- ข้าว เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ มีราคาสูง
เกิดระบบการเกษตร ระบบชลประทาน เกิดที่นาใหม่
เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการเพิ่มค่าแรงทาส
ราษฎรมิรายได้เพิ่ม
- ดิบูก เป็นที่ต้องการของยุโรป (ยุโรปอยู่ในช่วง
ปฏิวัติอุตสาหกรรม)
- สยามต้องทำสนธิสัญญาในลักษณะเดียวกันกับ
สนธิสัญญาเบาว์ริงกับประเทศอื่น เช่น
ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาในพ.ศ.2399 เดนมาร์ก
ในพ.ศ. 2401 โปรตุเกสในพ.ศ.2402 ฮอลันดาใน
พ.ศ. 2403 รัสเซีย(เยอรมนี) ในพ.ศ. 2405

ประเด็น/เหตุการณ์สำคัญ

- พ.ศ. 2400 โปรดเกล้าฯส่งคณะทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศ
อังกฤษ

ในสมัยสมเด็จพระราชินีวิกตอเรีย

- พ.ศ.2401 ทรงคำนวณการเกิดจันทรุปราคาได้ถูกต้อง
ทรงออกหนังสือราชกิจจานุเบกษา แจ้งข่าวสารทางราชการ

- พ.ศ. 2403 โปรดเกล้าฯส่งคณะทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศ
ฝรั่งเศส

ในสมัยจักรพรรดินโปเลียนที่ 3

- พ.ศ. 2405 อังกฤษเข้ายึดเมืองตรังกานู และลอร์ด จอห์น เฮย์ นำเรือรบ
เข้ามาที่กวม.

- พ.ศ. 2506 ฝรั่งเศส พยายามให้สยามสละสิทธิในการปกครองเขมร

ประเด็น/เหตุการณ์สำคัญ

- พ.ศ. 2508 ฝรั่งเศสส่งเรือรบเข้ามาจอดในแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อข่มขู่
หลังเจรจาปัญหาเขมรไม่สำเร็จ
- พ.ศ. 2409 โปรดเกล้าฯ ให้พระยาสุรียวงศ์ไวยวัฒน์ (วร บุนนาค)
เป็นทูตไปเจรจากับฝรั่งเศส
เรื่องปัญหาเขมร
- พ.ศ. 2410 ลงนามในสนธิสัญญายกเขมรและเกาะ 6 เกาะให้กับฝรั่งเศส
(เสียดินแดนครั้งที่ 7)
- พ.ศ. 2411 เกิดสุริยุปราคาเต็มดวง ที่บ้านคลองลึกตำบลหว้ากอ
อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
(รัชกาลที่ 4 ทรงคำนวณได้อย่างแม่นยำล่วงหน้า 2 ปี)

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

ด้านการปรับปรุง/พัฒนาประเทศ

1) ทรงตั้งโรงพิมพ์ เรียกว่า
“โรงราชกิจจานุเบกษา”
เพื่อเสนอข่าวสารราชการเป็นครั้งแรก

2) โปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนน
“ถนนเจริญกรุง” เป็นถนนสายแรก

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

ด้านการปรับปรุง/พัฒนาประเทศ

- 3) โปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองเช่น คลองผดุงกรุงเกษม คลองหัวลำโพง
คลองมหาสวัสดิ์ คลองดำเนินสะดวก คลองภาษีเจริญ

- 4) สร้างโรงภาพยนต์แห่งแรก ชื่อ “โรงภาพยนต์ลิทธิการ”
เพื่อผลิตเงินเหรียญใช้แทนเงินพดด้วง

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

ด้านพระพุทธศาสนา

ทรงตั้งธรรมยุติกาวงศ์ เป็นนิกายใหม่ในพระพุทธศาสนา เริ่มต้นที่วัดราชาธิวาส เป็นนิกายที่มีความเคร่งครัดในพระธรรมวินัยและระเบียบแบบแผน

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

ด้านวรรณคดี

พระราชนิพนธ์

- ชุมนุมพระบรมราโชบาย 4 หมวด คือ หมวดวรรณคดี
โบราณคดี ธรรมคดี และตำรา
- ตำนานเรื่อง พระแก้วมรกต เรื่องปฐมวงศ์

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

ด้านวรรณคดี

พระราชนิพนธ์

- ทรงริเริ่มให้มีการค้นคว้าศิลาจารึกในประเทศไทยขึ้นเป็นครั้งแรก คือ จารึกที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหง และจารึกหลักที่ 4 ของพระยาสิทธิไทย
- โปรดเกล้าให้ชำระและเขียนพงศาวดารขึ้นใหม่ ทรงตรวจเป็นลายพระหัตถ์ อยู่ในพงศาวดารจึงชื่อว่า "พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา"

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

ด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

- เปิดความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตก ทำสัญญากับต่างประเทศ ถึง 10 ประเทศ
- ทรงยิदनโยบาย "**ผ่อนสั้น ผ่อนยาว**" มาใช้กับประเทศมหาอำนาจ เป็นพระองค์แรกในสมัยรัตนโกสินทร์
- ส่งราชทูตนำพระราชสาส์นไปถวายสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย แห่งอังกฤษ เป็นการเริ่มให้มีการเดินทางออกนอกประเทศได้ (เดิมกฎหมายห้ามมิให้ เจ้านาย พระราชวงศ์ ข้าราชการผู้ใหญ่ เดินทางออกจากพระนครเว้นเสียแต่ไปในการสงครามกับกองทัพ)
- จ้างชาวต่างชาติมารับราชการเป็นกงสุลสยาม

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

ด้านการป้องกันประเทศ

- ในปีพ.ศ. 2410 รัฐบาลสยามทำสนธิสัญญากับฝรั่งเศส โดยสยามยกดินแดน 123,050 ตร.กม. พร้อมเกาะ 6 เกาะให้เป็นดินแดนในอารักขาของฝรั่งเศส และฝรั่งเศสก็รับรองว่าดินเขมรส่วนใน ประกอบด้วย พระตะบอง เสียมราฐ ศรีโสภณ เป็นดินแดนในอธิปไตยของสยาม
- สยามรบกับพม่าที่เมืองเชียงตุง
(สงครามครั้งสุดท้ายระหว่างสยามกับพม่า)

บุคคลสำคัญ

บุคคลสำคัญชาวไทย

พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว

ผลงาน : ชาวอังกฤษ วางโครงการจัดตั้งกองตำรวจสำหรับรักษา
ความสงบเรียบร้อยในพระนครตามแบบยุโรปเป็นครั้งแรกและ
เป็นผู้บังคับการกองโปลิศ คอนสตาเบิลคนแรกหรือกองตำรวจ
รักษาความสงบเรียบร้อยในพระนคร

พระยาสุริยวงศ์ไวยวัฒน์ (วร บุนนาค)

ผลงาน : ทูตสยามผู้นำพระราชสาส์นไปถวาย
สมเด็จพระราชินีนาถ วิกตอเรียแห่งอังกฤษ

บุคคลสำคัญ

บุคคลสำคัญชาวไทย

สำเร็จราชการฝ่ายสยาม5พระองค์ทรงมีส่วนในการเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาเบาว์ริง

สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์
ผู้สำเร็จราชการทั่วพระราชอาณาจักร

พระเจ้านั่งยาเธอ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท

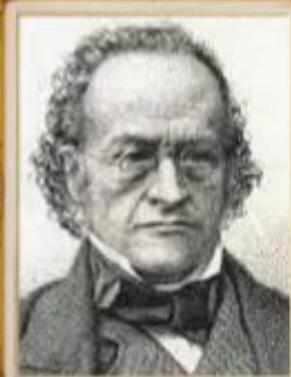
ผลงาน : หัวหน้าคณะผู้แทนสยามที่เข้าร่วมเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาเบาว์ริงกับคณะทูตอังกฤษ

บุคคลสำคัญ

บุคคลสำคัญชาวต่างชาติ

เซอร์ จอห์น เบอว์ริง (Sir John Bowring)

ผลงาน : ราชทูตอังกฤษมาเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาเบอร์นี
พ.ศ. 2398 เกิด “สนธิสัญญาเบอว์ริง”

สังฆราชปาลเลอว์กัวซ์ (Bishop Jean-Baptiste Pallegoix)

ผลงาน : ครูสอนภาษาละติน ดาราศาสตร์
ถวายรัชกาลที่ 4 นำวิทยาการการถ่ายรูปเข้ามาในสยาม และจัดทำ
พจนานุกรมสี่ภาษาเล่มแรกของไทย ชื่อ สัพพะ พะจะนะ พาสา ไท

วัฒนธรรมไทย/ภูมิปัญญาไทย

**** ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ****

1. ทรงตั้งธรรมยุติกาวงค์ เป็นนิกายใหม่ในพระพุทธศาสนา
2. ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก ที่ร่วมดื่มน้ำพิพัฒน์สัตยา
ร่วมกับข้าราชการ
3. ริเริ่มพระราชพิธีฉัตรมงคล
4. ยกเลิกและปรับปรุงธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น ให้ข้าราชการสวมเสื้อเข้าวัง
อนุญาตให้ราษฎรเข้าเฝ้าหรือเฝ้ารับเสด็จได้ ให้ชาวต่างชาติคำนับและยื่นเข้าเฝ้า
พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นครั้งแรกในการรักษาดินแดนสยาม
5. ทรงยิदनโยบาย **"ผ่อนสั้น ผ่อนยาว"**
6. ทรงตั้งโรงพิมพ์ เรียกว่า "โรงราชกิจจานุเบกษา"
7. สร้างโรงพยาบาลแห่งแรก ชื่อ "โรงพยาบาลศิริการ"

โรงพยาบาลศิริการ

โรงราชกิจจานุเบกษา

